

AKADEMSKI GLAS

INFORMATIVNO STROKOVNI LIST

Izhaja vsak teden. — Mesečna naročnina za akademike 5 Din, za vse druge 6 Din. Za inozemstvo 10 Din. Rokopisi se ne vračajo. Uprava in uredništvo: Ljubljana, Wolfova ulica 1.-l. — Ček. račun: Ljubljana štev. 16.465.

ZAKAJ?

Nacionalizem v obliki fašizma, hitlerjanstva itd., je postal res moderen pojav. Ni neopravičeno vprašanje, zakaj se zanj resnično, avtohotno in notranje ogreva tako malo akademikov in mladine sploh. Zakaj?

Nacionalizma ne smatram za nov, samostojen pojav, ki je nastal samo radi nacije. Da se imenuje ravno nacionalizem, je to le privesek sedanjega celotnega gospodarsko-polit. položaja naroda, ali pa ostanek prejšnje narodne združevalne ideje. Pri Italijanih je sedanji nacionalizem bolj ostanek državnega združevanja italijanskega naroda pred 50-timi leti. Zame je še vprašanje, če nima n. pr. Garibaldi več zaslug za današnjo italianissimo noto fašizma kot Mussolini. In da vlada v Nemčiji danes nacionalni socializem, je več krivde v izidu svetovne vojne in mirovnih pogodb kot pa zasluga Hitlerja. Da je fašizem privzel nacionalizem kot sestavni del svojega programa, vidim vzrok tudi v gospodarskem neredu! Vsak narod mora skrbeti najprej za svoje ljudi. To je prav. Ali po vseh uspehih moramo priznati, da je bil »nacionalizem« bolj demagoška kot pa strogo gospodarska gesta. Sicer pa nacionalizem, kakor nam ga danes kažejo, nujno postaja gospodarski in vodi, logično in dosledno izvajan, v avtarkijo. Vsako »samonardno-gospodarstvo pa je danes nemogoče, razen, če postavimo vse življenje za stoletja nazaj.

Nov pojav je fašizem v različnih oblikah, nacionalizem je pa le privesek, vablivo sredstvo za fašizem. Če se je fašizem pojavil in zajel polovico Evrope, mora imeti na sebi nekaj dobrega, imeti mora notranji vzrok postanka. S francosko revolucijo je padel fevdalizem in je zmagala demokratična ideja. Ta demokracija je bila rojena na ulici. In le prehitro se je oprijela gesel in gest ulice. V parlamentu so slišali prav mnogo govorov radi

okna, radi ulice in prav malo resnih ustvarjalnih predlogov. Delo »demokratičnih« parlamentov je bilo usmerjeno na ušesa volivcev in na vstop v vlado. Ob popolni oblasti internacionalnega kapitalizma se je povsod pokazala nemoč parlamentarizma. Vedno poslabšanje gmotnega stanja delovnega ljudstva, neresno, nelogično in demagoško nastopanje parlamentov so ubili v ljudstvu tudi vsako avtoriteto. Tega se je oprijel fašizem in to je notranji vzrok njegovega postanka. V tej začetni, izhodni točki je fašizem dober. Le, da je šel daleko preko vpostavitve avtoritete v skrajni absolutizem. Iz enega ekstrema je šel v drugega. Za nas je vprašanje, ali ni mogoče ob vpostavitvi avtoritete obdržati demokracije. V kolikor je namreč fašizem popolni absolutizem, nam res ni všeč. Vedno še verujemo v pravo demokracijo; pod pravo demokracijo ne razumemo niti demagogije niti diktator-

stva enega ali treh strankinih voditeljev. Grki so se iz diktatorstva vedno povračali v demokracijo. In Rimljani so po režimih samozvancev vedno uveljavljali voljo senata in naroda. In na razvalinah absolutističnega fevdalizma je zrastle demokracija. Absolutizem je nastopil le tedaj, kadar se je demokracija izmaličila. Prav tako gledamo mi današnjo dobo. Tudi današnji absolutistični fašizem bo padel, kakor hitro se ljudstvo zave velikih koristi demokracije in najde njeno pravo obliko. Demokracija namreč ni le neke vrste strelovod, ki odvaja in napravlja neškodljivo napetost in nezadovoljstvo, ampak mora biti res politično in gospodarsko sovladanje ljudi ob ohranitvi potrebne avtoritete.

Vsaka akcija rodi protiakcijo. Čim bolj bo današnja mladina odtravana od svobodnega iskanja, pa tudi udejstvovanja v tem pravcu, čim večji bo pritisk pri podeljevanju služb, tem večja bo reakcija, tem večji bo »zakaj«, pa tudi usodnejši »zato«.

J. L.

Časten jubilej na tehnikih 10 letnica Ekskurzijskega fonda elektrotehnikov

Te dni poteka 10 let, odkar obstoja na naši tehniki »Ekskurzijski fond akademskega kluba elektrotehnikov.« Ob tej priložnosti se nam zdi potrebno objasniti namen in potrebo te institucije, delo v njenem okvirju in nje današnje stanje.

Naša univerza je mlada in slabo dotirana. To dejstvo se prav občutno pozna posebno na tehniški fakulteti, ki poleg medicinske zahteva sorazmerno največ materialnih žrtev — kontinuirno izpopolnjevanje institutskih knjižnic in pa laboratorijev. Potreba dobre univerzitetne knjižnice je dobila šele letos viden izraz, povečanje in izpopolnjevanje laboratorijev je pa zaenkrat še sferična muzika. Zamenjano je tudi vprašanje praktičnega pridobivanja znanja in izkušeni; ferialne prakse tehnikov tvorijo nerešeno vprašanje. Za praktično izvrševanje inženjskega poklica je potrebno dozorevajočemu tehniku poznanje tehnike, zrastle v živem življenju, poznanje večjih tehničnih naprav, delo v industriji poedinih strok etc. In to posredujejo v večji ali manjši meri gotovo temeljito izvedene ekskurzije.

Dosedanje delo fonda.

Dosedanje delo fonda.

Ustanovljen je bil pred desetimi leti »Ekskurzijski fond« A. K. E. z namenom, zbirati v njem potrebna sredstva za prirejevanje večjih naučnih ekskurzij. Saj se mora boriti vsaka večja ekskurzija z velikimi materialnimi ovirami — vse večje tehnične naprave ne leže v naši bližnji okolici, potrebno se je podati na pot v inozemstvo. V razmeroma kratkem času so zbrali elektrotehniki toliko sredstev, da je bilo mogoče prirediti že l. 1927. prvo večjo ekskurzijo v Nemčijo. Tudi druga ekskurzija, tri leta kasneje, je bila izvedena v tehnični eldorado. In lansko leto je bila izvršena tretja in najdaljša ekskurzija, na Poljsko. Politični in valutarni razlogi so bili merodajni, da je prišla v poštev ta dežela. Zadovoljila je tudi v tehničnem oziru popolnoma. V 26 dneh je bilo prevoženih skoraj 4000 km, ogledanih 14 mest, 22 industrijskih podjetij, nebroj drugih tehničnih zanimivosti, 5 visokih šol in 3 tehnike, razni specialni instituti, nešteto muzejev, galerij itd.

Sedanje stanje.

Kakor je vse dogajanje v tem življenju tesno povezano med seboj, tako ni tudi tej ustanovi prizanesla težka gospodarska depresija današnjega časa. Mnogo udeležencev prejšnjih ekskurzij je še brez nameščenj in povračila njih obveznosti se vračajo le v manjši meri v fond. Skoraj vse premoženje fonda, ki znaša sicer prav lepo vsoto Din 112.000, obstoji v

Ali se bo slovenskim študentkam izpolnila njih želja?

Ljubljana, 13. aprila.

Včeraj ob 5. uri je bil širši sestanek visokošolk, katerega je sklical »Pripravljalni odbor za dom visokošolk« v sobi na Napoleonovem trgu štev. 4. Študentke so se odzvale v prav lepem številu ter s tem dokazale razumevanje za akcijo in ljubezen do skupnega dela.

Prva točka dnevnega reda je bila poročilo predsednice »Pripravljalnega odbora« o dosedanjem delu. Druga točka — poročilo glede ustanovitve »Društva visokošolk na univerzi kr. Aleksandra v Ljubljani. Debatata o tem je pokazala, da ustanovitev društva ni tako nujna, zato se je preložila do jeseni.

Sestanka se je udeležila tudi ga. dr. Novakova, ki je poročala o domu visokošolk v Beogradu. Stopila je v Beogradu v stik z ženskami, ki so našo akcijo prav toplo pozdravljale. Predsednica visokošolk v Beogradu nas obišče že letošnje počitnice.

Pokazalo se je v zadnjem času še prav veliko zanimanje za akcijo v javnosti. Akcija je krenila na pozitivno pot. Obljubljena je podpora od g. bana dr. Marušiča, ki kaže vedno iskreno razumevanje za težnje mladine. Zagotovljene so tudi podpore iz Beograda.

Prvi kamen, ki že stoji, je vsota 7000 Din, ki jih je darovalo »Kolo jugosl. sester v Ptuju« —

Druga podpora je 1000 Din, ki jih je podarila akciji ga. dr. Novakova, ter prevzela še eno štipendijo 300 Din mesečno.

Tem potom se vsem darovalcem iskreno zahvaljujemo.

Mislím, da nam uspehi do sedaj dovolj jasno kažejo razumevanje in naklonjenost do akcije v javnosti in je s tem tudi izvršeno prvo konkretno delo.

Tovarišice! Zanimajte se tudi ve za akcijo v prid svojim kolegicam in pristopite k njej v čim večjem številu in čimprej.

Erna.

zadolžnicah in je radi tega imobilno. Nastala je prav resna nevarnost, da se pretrga kontinuiteta teh ekskurzij. Podane so bile mnoge misli za reorganizacijo fonda in posrečilo se je vendar najti bazo, na kateri je mogoče vzdržati nadaljnje uspešno poslovanje društva. Potreben pa je zato prav agilni odbor, ki bo znal obstoječa denarna sredstva povečati in pripraviti posamezne ekskurzije. Dolžnost mlajših letnikov je, da se intenzivneje zanimajo za obstoječe strokovne organizacije na univerzi. Na ta način je spremljano delo letih z živim interesom, ki daje povod upanju, da bo to delo tudi v bodočnosti uspešno nadaljevano.

Revni smo mi Slovenci. Tuj kapital si je

utri pot v naše kraje in privedel s seboj tropo tujcev, ki zasedajo mesta, katera bi naj imeli že davno naši domači ljudje. Pripravljen je vedno ugovor, da ne zadoščamo v strokovnem oziru. Zatorej bodi naš cilj: pripraviti domačega inženjerja za uspešen boj z vsakim tujim, domačin na domačih tleh bodi maksima našega stremjenja. In to je tudi ena izmed analog Ekskurzijskega fonda A. K. E. Lt.

Pozivamo vse tovariše elektrotehnike, da se čim polnoštevilneje udeležite izrednega občnega zbora E. F. A. K. E., ki se vrši v torek dne 17. t. m. ob 15. v mali sejni dvorani mestnega magistrata. Obravnavala se bode v glavnem izprememba pravil.

Vabilo na subskripcijo

na novo pravniško knjigo dr. Metoda Dolenc in Aleksandra Maklecova »Sistem celokupnega kazenskega prava kraljevine Jugoslavije«, ki izide v kratkem v založbi Tiskovne zadruge v Ljubljani. Termin subskripcije: do konca tega meseca.

Subskripcijska cena: za broširan izvod 140 Din, za v platno vezan 160 Din. Državni nameščenci lahko odplačajo ceno v 5 mesečnih obrokih. Po subskripcijskem terminu se bo prodajala 25 % dražje.

Razen kazenskega zakonika (za civilne osebe) v novelirani obliki ima naša kraljevina še vojaški kazenski zakonik, pa okoli 30 stranskih kazenskih zakonov, med njimi tiskovni zakon. Pregled vseh kazenskopravnih določb in deliktov resnično ni lahek. Za pravnikarja začetnika je nastala naravnost nujna potreba, da si mora pridobiti o vsem kazenskem materialnem pravu dober pregled iz ene same knjige. Za pravnikarja v praksi pa je važno, da se more informirati o razlikah od načel, ki so ustanovljena v splošnem delu kazenskega zakonika, kje v stranskih zakonih kazenskopravne vsebine so in katere delikte nahajamo izven posebnega dela kazenskega zakonika. Vse to sta spravila profesorja kazenskega prava na univerzi kralja Aleksandra I., Dolenc in Maklecov, v pravilen sistem. Tu se obravnavajo splošni predpisi in izjeme od njih, zlasti v vojaškem kazenskem in tiskovnem za-

konu. Poleg pregledne razvrstitve se polaga važnost tudi na jugoslovansko književnost in na sodno prakso. V posebnem delu so razvrščeni po sistematičnih vidikih vsi delikti iz stranskih zakonov. V tem pogledu bo omenjena knjiga sploh prva v vsej Jugoslaviji. Zanimala ne bo samo pravnike, ampak vsakega izobraženca, ki se hoče v kazenskem, občnem, vojaškem, tiskovnem, poravnalnem, avtorskem, patentnem, vzorčnem, gospodarstvenem pravu točno in hitro informirati.

Knjiga bo izborna služila kot učna knjiga pravniškemu naraščanju na univerzah. Še prav posebno pa bo služila knjiga praktičnim pravnikom v vseh poklicih kot pravniški vodnik, t. j. odvetnikom, sodnikom, upravnim uradnikom in ne v zadnji vrsti vsem organom javne varnosti (policiji, žandarmeriji).

Zato Vas vabi Tiskovna zadruga na nujno naročilo, da ne zamudite termina.

Pridobivajte „Akademske glas“ novih naročnikov!

Biti študent ni samemu sebi namen, marveč priprava na večje naloge življenja, na težjo odgovornost in višje dolžnosti.

H. Streit.

SRAJCE modne in sportne, kravate, naramnice, žepne robce, rokavice in nogavice, kupite najbolje pri **MILOŠ KARNIČNIK, Stari trg 8.**

Ivo Pirkovič:

... e pur si muove

Razveseljivo dejstvo, da je teoretični interes za probleme moderne fizike le dokaj živahen, me opravičuje, da dodam še nekaj opomb k g. A. Narobetovemu članku »Materijalizem in znanost II.« s katerim je g. N. prinesel v problem veliko zmešnjavo. Ker pove g. N. le in extenso, kar je že Anders, imam od vsega početka vtis, kakor da prihaja oboje izpod istega peresa.

Če oporeka g. N. moji trditvi, da je gibanje teles v prostoru nesmisel, morem iz tega sklepati le, da še ni popolnoma prodril v razumevanje specialne relativitetne teorije, ki se je do danes afirmirala kot baza naravoslovnega mišljenja. Zakaj? — Kot nujno konsekvenco relativitetnega principa je izvedel A. Einstein teorijo o energetskem izvoru mase. (Ni mislil pri tem na kako gibalno energijo prostora, kot trdi g. N.). Torej mora tudi kinetična energija povzročiti neki prirastek količine, za katero smo ohranili klasični izraz »masa«. Vendar pa bi bilo govoriti o izvoru mase v gibanju (kakor menita Anders in Narobe) še čisto v duhu XIX. stoletja. Vzemimo n. pr. dejstvo, da se Zemlja giblje po planetarnem prostoru. Ali smemo trditi z g. N., da gre del zemeljske mase na račun tega gibanja? Nikakor ne! To odvisi popolnoma od stališča opazovanja. Nekdo, ki bi živel na Solncu mora

iz tega gibanja rezultirajoči prirastek mase opaziti, medtem ko mora za nas ohraniti zemlja svojo maso pri poljubnih izpremembah svojega gibanja. Iz tega vendar le sledi, da ima smisel govoriti le o mojem odnosu do opazovanega predmeta in da je naravoslovno nedopustno govoriti o gibanju teles v prostoru sploh oz. še manj, kakem izvoru mase iz gibanja teles v prostoru sploh. Če g. N. ne vidi, da je Michelsonov eksperiment bil neposredni povod nastanku tega naziranja, potem res radi verjamemo, da ne razume moje trditve.

Ta subjektivni moment stopa z vso jasnostjo tudi v pojmovanje nihajne narave materije. V nasprotju z g. Narobetovo trditvijo, »da predstavlja elektron in proton nihanje nečesa, kar je istovetno s prostorom«, pravi moderni naravoslovec, da kažejo tehtni razlogi na to, »da je eksistenca korpuskula z določeno maso na nek način povezana z nihanjem« (Jeans). Znanost vidi v relaciji nihanja (ki spremlja vse elektromagnete in korpuskularne pojave), do mase (ki je zopet druga, bistvena stran vseh fenomenalnih pojavov) fundamentalno, vso zaznavno naravo obsegajočo zakonitost. Po tej zakonitosti je frekvenca nihanja v direktni funkcijski odvisnosti od notranje korpuskularne energije ali drugače povedano — mase. Torej je tudi valovna dolžina — po masi — neposredno zavisna od stališča našega opazovanja (zopet bi bilo napačno trditi z g. N. »od gibanja«). V tem smislu pravi Jeans,

TOVARIŠI!

V ponedeljek popoldne ob 13.38 prispe v Ljubljano Jugoslovansko akademsko pevsko društvo iz Zemuna, ki priredi isti dan zvečer koncert. Tovariši, udeležite se sprejema srbskih kolegov-pevcev in dokažite slovensko gostoljubnost.

Disciplinarna uredba se zaostruje

Časopisi so te dni poročali:

Belgrad, 10. aprila. AA. Na podlagi zakona o univerzah in na predlog senata belgrajske univerze je prosvetni minister predpisal uredbo o dopolnilni disciplinarni uredbi z dne 6. aprila 1906. Po teh dopolnilnih se uredbi doda nov člen 20a, ki se glasi:

Rektor univerze sme odkloniti vsakemu slušatelju vpis in overovljenje vpisnine v dekanatu, izvršitev izpita, izdajo diplome in drugih dokumentov in izpričeval, če je slušatelj protipravno oškodoval imetje univerze ali katerega priznanega studentovskega društva — vse dotlej, dokler ne da potrebne odškodnine.

Ta določba velja za vse redne, izredne in absolvirane slušatelje, pa tudi za one slušatelje, ki ne vpisujejo več semestrov. Rektor univerze odloča po tem členu neodvisno od disciplinarnega postopka.

TERTIUM EXCLUSUM EST.

Novo mesto, 8. aprila 1934.

V 13. št. (str. 2.) ste izrekli domnevo, da je pismo »Zveze hrvatskih univerzitetnih društev« falzifikat (ali mistifikacija). Da je res tako, se boste prepričali, ko Vam povem, da med Hrvati priimkov Freismann in Miliović sploh ni; tako tudi krstnega imena Ilak še nisem bral ali slišal (dasi tlačim semljo že 57 let ter se zanimam za imena že 36 let).

Pa še to: niti najbolji zagrizeni frankovski avstrijakant se ne bo podpisal »Fritz«. Revija »Der deutsche Student« je torej ali sama skovala omenjeno pismo ali ga je pa dobila od kakega Pavelića ali Perčeca (tertium exclusum est), ki je moral dobro vedeti, da Freismannov in Fritzev, Ilakov in Miliovićev in pa »Zveze hrvatskih univerzitetnih društev« med Hrvati sploh ni. Vaš prof. I. Koštičal.

da ni nikakega razloga označevati to valovanje kot »resnično«, s čemer pa noče zanikati njegove objektivne eksistence.

Prav tako se nam kažejo elektro-magnetni pojavi sedaj valovne (pri razširjanju), sedaj zopet korpuskularne narave (pri zadevanju ob neprozorne predmete) in je nevzdržna hipoteza o čistem valovnem značaju svetlobnih (v najširšem pomenu) pojavov in še manj o »elastičnem in transverzalnem gibanju prostora«, kot trdi g. N. Energijo žarjenja si predstavlja naravoslovje kot kinetično energijo fotonov, ki s svetlobno hitrostjo zapuščajo svetilo. Tako je tudi mogoče razlagati svetlobni pritisk in manjšanje mase svetila. Optični pojavi imajo po večini svoj izvor v notranjih spremembah atomskega ustroja, ki jih karakterizira zmanjšanje celotne notranje energije, ali če zopet hočemo zmanjšanje atomske mase. To izgubljeno maso ne izžari atom kontinuirno, marveč v energijskih kvantih, ki jim je znanost nadela ime fotoni. Tako smo se zopet zelo približali stari Newtonovi emisijski teoriji in jo povezali z Maxwellovo undulacijsko. O premikih prostora radi govorimo v znanosti, toda le kot ponazoritvi (potrebni za matematično manj izobražene širše plasti) eksaktno definiranih abstraktnih pojmov. Vendar optičnih pojavov ne bi smeli razlagati niti laičnemu svetu tako kot g. N. Optičnih fenomenov (pritisk v smeri razširjanja in defekt mase svetila) ne moremo tolmačiti

Naš „rasizem“

Werner Hagert posveča v svojem članku »Mladina v južni Evropi« (Der deutsche Student) nekaj besed tudi jugoslovanski mladini in njenem odnosu do nemške manjšine. Pravi med drugim: »Tudi v Jugoslaviji živi močna nemška manjšina, ki šteje 800.000 duš, katere kulturne svoboščine so po težkih bojih vsaj nekoliko zagotovljene. Ugotoviti moramo, da do sedaj še ni bilo od strani srbskih in hrvatskih študentov poizkusov stopiti s študenti nemške narodnosti v prijaznejše stike, čeprav ovire, ki jih ločijo, niso nepremagljive. Pot do vsakega razumevanja vodi vedno preko spoštovanja in za nemško študentstvo še posebej preko spoštovanja, ki so ga deležni Nemci, živeči v inozemstvu.«

Čudimo se takemu pisanju, ko nam vendar še do danes ni nihče očital kakega ras-

nega sovraštva. Hočemo živeti v slogi z vsemi, nočemo razdorov, a še najmanj iz rasiističnih motivov.

Nemški dijaški tisk se je že ponovno potrudil prikazati nepremagljive ovire med našim in nemškim dijaštvom, zato se nam je zdelo vedno brezkorisno vsako iskanje tesnejših medsebojnih vezi.

V ostalem ne vidimo prav nič smisla v tem, da bi naše dijaštvo iskalo poti do peščice nemškega akademstva, marveč bi pričakovali obratno, da bodo oni skušali utirati si pota v razumevanje nas in naših razmer. **Mi jim bomo prijateljsko stopili nasproti.** Če pa nemško dijaštvo ne čuti te potrebe, moremo sklepati le, da problema nemške manjšine pri nas ni.

Iz akademskega življenja po svetu

NEMŠKI ŠTUDENT V DELOVNI SLUŽBI

Kakor znano, je Nemčija vpeljala za dijaštvo na univerzah in drugih visokih šolah obvezno delovno službo. Tudi v praktičnem manualnem delu naj se dijak pripravlja za svoj bodoči poklic. To delo aranžira po celi državi »Urad za delovno službo«. Tako skuša danes Nemčija dati bolj življenjskega inteligenta, kot je prihajal iz stare zgolj v teorijo usmerjene šole. Tudi Rusija išče mladini novih poti na svoj način, medtem, ko dijak ostalih nemarksističnih in nefašističnih držav ne spreminja danes posebno svojega profila.

Od delovne službe, ki je brezpogojno obvezna, bodo po pred kratkim izišli vladni naredbi oproščeni v letošnjem letu inozemci, narijci, za delo nesposobni, katoliški teologi, kogar oprostijo »Urad za delovno službo« in oni, ki se morajo vsaj z enoletno prakso pripravljati na svoj študij in ki obenem tudi izven delovnega časa tovariško žive z delavci. Delovna služba traja deset tednov.

VPRAŠANJE PODPOR IN ŠTIPENDIJ

»Akad. G.« je v svoji II. številki poročal o pripravah velikega mednarodnega dijaškega

kongresa, za čigar pripravljala dela so dobili lansko leto mandat Nemci na kongresu v Ragazu. Kongres bi se moral vršiti v dneh 4.—7. aprila v Dresdenu. Program dela na zasedanju je ureditev vprašanja štipendij in podpornih fondov, ki naj bi izdajali revnejšim dijakom v svrhu dovršitve študij brezobrestna posojila.

Nemški dijaški listi poročajo, da je kongres preložen. Za uspešno delo zasedanja je predvsem potrebna temeljita predhodna proučitev vsega materiala. Upajo, da se bo konferenca vršila lahko že koncem maja ali v začetku junija. Vse zainteresirane države je pripravljali odbor zaprosil, da izdelajo v obliki spomenic detailne programe zamišljenega dela. Tako bo zelo olajšano delo kongresu samemu.

POTA ANGLEŠKEGA ŠTUDENTA

Med angleškim visokošolskim dijaštvom stopa vedno bolj v ospredje takoimenovano Oxford Group Movement, gibanje, ki ga je započel Frank Buchmann (zato se imenuje tudi buchmanizem) in ki nosi dokaj značilen religiozni značaj.

Spričo posebnih razmer in silne aktivnosti,

z nobenim mehničnim modelom nihajočega sredstva (etra, elastičnega prostora etc.).

G. N. pravi dobesedno, »da je vzrok težnosti zakrivljenost prostora, torej neka deformacija, neki premik prostora pod vplivom mase.« Prostor okoli električnih oz. materialnih mas imenujemo elektro-magnetno oz. gravitacijsko polje, ki ga označujemo včasih z globlje od nazorne slike pojmovanim izrazom premaknitve ali deformacije prostora. Vendar si pa eksaktni moderni naravoslovec (zgolj v vlogi naravoslovca) ne predstavlja pri tem **objektivne premaknitve prostora**, ker je to že eminentno transcendentalen problem. Za eksaktno znanost popolnoma zadostuje, da moremo opisovati stanje polja z dvema vektorjema, električno in magnetno jakostjo.

Kako potem vendar govorimo o ukrivljenju prostora — tako priljubljenemu pojmu modernega naravoslovja — če ni treba na to navezovati nekaterih konkretnih predstav o objektivnem premikanju? Na to moramo odgovoriti, da je to zgolj izraz, ki ga je znanost prevzela iz nekaterih razlogov iz vulgarnega govora, ki pa ima v znanstveni koncepciji docela drug pomen.

Da bo stvar jasnejša, vzemimo mesto tridimenzionalnega, dvodimenzionalni prostor, t. j. ploskev. Mislimo si ravnino, ki jo zvijemo v valj ali stožec. Tej objektivni ukrivitvi ravnine ne sledi še matematična (o matematični ukrivitvi je vedno le govora v znanosti). Valj

je v matematično prirodoslovnem pomenu še prav tako raven, kot ravnina. Objektivno in matematično obenem pa je ukrivljena kroglja, elipsoid etc. **Objektivni ukrivitvi n-dimenzionalnega prostora še ne sledi nujno matematična ukrivljenost.**

Pa tudi obratno velja, kar bo za nas večje važnosti. Vzemimo n. pr. ravno, (neukrivljeno) črto, premico. Če jo merimo s poljubno daljico kot dolžinsko enoto, pridemo do spoznanja, da je premica **neizmerna**, da se ne da njena dolžina izraziti s poljubnim končnim številom merskih enot. Matematika pa pozna različna merjenja. Tako si n. pr. lahko mislimo premico na tak način merjeno, da znaša cela njena dolžina le končno število enot. Tako postane neizmerna premica s posebnim merjenjem (posebno metriko) **izmerna**, končna. S to posebno metriko je pa postala premica tudi matematično ukrivljena, ne da bi se sama čutno zaznavno niti objektivno kakorkoli ukrivila. Pravtako govorimo tudi o ravnini in prostoru kot **ukrivljenih**, ako jih merimo na določene posebne načine, ne da bi pri tem mislili na kake objektivne premike ali deformacije teh ravnin. **Matematično naravoslovna ukrivljenost prostora ni nujno povezana z objektivno ukrivljenostjo in kinematično-predstavno deformacijo.**

Kako bomo torej definirali prostorsko krivino? Predvsem ne kot g. N. z objektivno deformacijo. **Krivina prostora je vseskozi ab-**

ki jo razvija gibanje, je trenutno težko prokrovati uspeh ali neuspeh pokretu. Ves pokret je izrazito dijaški, saj je izšel iz tradicionalnih angleških univerz Cambridgea, Londona in Oxforda. Nadel si je ponosno ime »Life-changers«. Program jim je nova vsebina in nova baza praktičnemu življenju, kar hočejo doseči s poglobitvijo notranjega religioznega življenja. Poznavalci razmer trde, da tiči v tem gibanju velika sila, zakaj poiskalo si je že pota v najširšo javnost.

MADŽARSKI DIJAK PROTI LEGITIMISTOM

V torek 10. t. m. se je vršilo v Budimpešti veliko zborovanje legitimistov. Prišlo je do hudih spopadov z opozicijo, ki so jo zlasti podprli študentje. Le po težkem naporu se je policiji končno posrečilo revolto udušiti.

KAJ PRAVI »ŠOFER« K NEMŠKIM PODPORAM.

Ljubljana, 5. aprila 1934.

V 11. št. »Ak. Glasu« berem, da namerna nemška vlada za jesen razpisati 80 štipendij za jugoslovanske dijake, ki bi hoteli študirati na nemških univerzah in da bomo v kratkem izvedeli pogoje za podelitev.

Usojam se Vas obvestiti, da je prve dni marca rekel hitlerjevski prosvetni minister delegatu nemških narodno socialističnih dijakov iz Čehoslovaške tole: Prvi pogoj, **ki se pa čehoslovaški vladi ne pove**, je da so dotični čl. akademiki Nemci po rodu in narodni socialisti po mišljenju. Če bi se takih premalo javilo, bi prišli v poštev tudi drugi nacionalno misleči nemški študenti iz Čehoslovaške. Na Čehe (Slovane) se pa ne reflektira. Isto velja brez dvoma tudi za študente iz Jugoslavije. Podelile se bodo štipendije Nemcem iz spodnje Štajerske in iz slavne »vojvodine Kočevske«, iz Banata in sploh iz pokrajin, ki so bile pod krono sv. Štefana. Če bo dosti Nemcev, bodo imeli prednost hitlerjevsko orientirani. Če bo pa premalo nemških prosilcev, se bodo upoštevali Arnavti (Albanci) s Kosovega in Madžari **protestantovske vere**. To sem zvedel v Karlovih varih. Resničnost mojih besed boste spoznali v jeseni.

Ivan Košir, ex-človek bivši jurist, zdaj šofer.

strakten pojem, s katerim označujemo le metrične lastnosti prostora.

To je bilo treba povedati v interesu moderne znanosti, ki jo g. N. prav gotovo v marsičem napačno razume, da ne rečemo, sploh ne razume. Braniti znanost se ne pravi braniti osebnosti. Nič ne opravičuje g. N. domnevati, »za kaj je Andersu očitno šlo.«

Članek g. N. je tipičen primer, kako se more o problemih moderne znanosti govoriti v jeziku mehanistično-materialistične dobe, v kolikor ni seveda bistveno zgrešen. To trditev bom skušal še posebej analizirati.

Zelo bi se pa zmotili, ako bi mislili, da je članek g. N. borba za materializem, kakor tudi moje vrstice ne prinašajo v to principijelno vprašanje nič luči. Ali nas dejstva silijo pojmovati materijo statično, kot središča jakih električnih polj z močno zgoščeno potencialno energijo ali dinamično, bodisi po J. J. Thomsonovi teoriji kot vrtince etra (elastičnega prostora) ali pa kot prostorsko-časovno nihanje kakršnekoli prasustance po L. Broglijevi zamisli (ne vem zakaj čuti g. N. potrebo po sintezi obeh kinetičnih teorij v svojih »nihajočih vrtavkah«), to vse je za vprašanje materializma podrejenega pomena. Ker pa izraža g. N. izrečno svoje nemerodajno mnenje, da vodi trezno mišljenje (?) v materializem, ne bo odveč nekoliko očrtati razmerje današnjega naravoslovja do materializma.

(Se nadaljuje.)

Naši braveci se oglašajo . . .

Un. Kreč:

Akademik, študij in družba

V uvodniku A. G. 3. marca piše tov. urednik: »... prva naloga akademika... je študij. V drugi vrsti pa je njegova naloga, da preostali (!?) čas in energijo posveti toku dogodkov okrog sebe in mu skuša po svojih močeh pripomoči k pravi usmeritvi...« To se mi ne zdi točno.

Akademik in družba.

Vsak človek, tudi akademik je član družbe. Njegovo življenje in delo ima določen družbeni pomen. Blaginja družbe je nad osebno koristjo posameznika. Zato se akademik mora nujno zanimati za družbeno življenje. Bitje in žitje posameznika je odvisno od družbe in njej naj bo posvečeno. Delo posameznika ima smisel le tedaj, kadar je namenjeno celoti, drugače povedano — kadar pospešuje napredek in blaginjo človeške družbe.

Družba je razdeljena.

Živimo v dobi, ko je meščanski razred, ki je bil po strtju fevdalizma edini faktor, ki je lahko vodil človeško družbo k napredku, postal dialektična negacija prejšnjega. Postal je

Pomen študija in svetovni nazor.

Vsak dosleden človek ureja svoje življenje po svojem prepričanju. Tako je n. pr. doslednemu katoliku študij le toliko vreden, kolikor služi smotru njegovega življenja — dosegi zveličanja. Doslednemu in poštenemu fašistu n. pr. v kolikor služi ojačenju pokreta. Modernemu progresivnemu človeku pa je študij le toliko vreden, kolikor podpira gibanje za napredek človeške družbe, za blaginjo in svetovni nazor.

Prva dolžnost akademika je: da dela za izboljšanje življenjskih pogojev človeške družbe, za njen napredek. (V tem stremljenju mu je znanost kažipot in svetovalec.)

To je moje mnenje o odnosu akademika do študija in družbe sploh. Eventuelna debata naj razjasni, kar je ostalo premalo jasno v tem izredno važnem vprašanju.

Tovariši, kupujte in iščite postrežbe samo pri tvrdkah, ki inserirajo v našem listu!

Iz uredništva

»Tehnika in gospodarstvo«.

Društvo »Napredek« je za veliko noč poslalo v javnost prvo številko svoje revije »Tehnika in gospodarstvo«.

Kljub temu, da se danes porajajo najrazličnejše revije ter publikacije in da je tudi pri nas nekaj listov, ki obravnavajo probleme ter izsledke iz področja tehnike in gospodarstva, je vendar nastala ta revija iz žive potrebe, da sistematično poučuje predvsem naš domači razvoj tehnike in gospodarstva, hoteč doseči napredek in pokazati nova pota.

Je to prva slovenska revija te vrste; namenjena pa je zlasti in predvsem tistim, ki se za te probleme zanimajo. In akademska mladina je v prvi vrsti zainteresirana, da sodeluje v tem delu, in ji zato revijo toplo priporočamo.

Revija se naroča: Beethovnova ul. 10, pritrliče; stane za akademike letno 40 Din, četrtletno 10 Din, posamezna številka 4 Din.

Umrl boš, ko boš začel sam dvomiti v svoje ideale (S. S. Kranjčević).

Občni zbor Društva slušateljev **juridичne fakultete** bo danes, t. j. soboto 14. aprila ob 2. popoldne v dvorani hotela Miklič na Masarykovi cesti. Dnevni red je naslednji:

1. Čitanje zapisnika zadnjega rednega občnega zбора.
2. Poročila odbornikov in revizorjev.
3. Samostojni predlogi.
4. Volitve.
5. Slučajnosti.

Aktivno in pasivno volilno pravico na občnem zboru imajo samo oni člani, ki so poravnali članarino za letni semester 1933-34.

Tovariši! Širite „Akademski glas“!

Pustite torej, da umre, kar je danes in pripravljajte rod, ki bo živel še jutri...

Notice

Odbor Akademskega pevskega zboru poziva članstvo naj se vaj rednejše udeležuje, ker bo koncert prihodnji mesec. Zato je obisk vaj za vsakega člana obvezen. Opravičil odbor ne bo več sprejemal. Vaje za tenor: sredo in petek, za bas: torek in četrtek ob 1/4 na 9. v balkonski dvorani. Odbor.

Društvo slušateljev teološke fakultete sporoča, da je bil na izrednem občnem zboru dne 21. III. 1934. izvoljen sledeči odbor: predsednik: Zafetel Vinko, podpredsednik: Luskar, tajnik: Malovrh Franc, blagajnik: Javornik Ivan, revizorja: Lenček Ladislav, Bevha Ludvig, razsodišče: Kraljič Štefan, Žerjal Stanko, Časl.

Cirilsko društvo ljubljanskih bogoslovcev sporoča vsem bratskim društvom, da je bil na XXIX. rednem občnem zboru dne 11. marca 1934. izvoljen za poletni semester 1933/34. sledeči odbor: predsednik Žerjal Stanko; podpredsednik Oražen Janez; tajnik Truhlar Lado; blagajnik Mihelč Marko; knjižničar Malovrh France; čitalničar Močnik Vladimir; kronist Lovko Mirko.

Vse naročnike zamudnike opozarjamo, da takoj plačajo zaostalo naročnino!

Ure, zlatnino in srebrnino. **IVAN PAKIŽ**, Ljubljana, Pred škofijo 15.

Knjigarna

Kleinmayr & Bamberg

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 16

nudi Vam največjo zalogo tu- in inozemskih knjig vseh znanstvenih panog, daje nasvete v literarnih vprašanjih in ima vedno najnovejše sezname svetovne literature na razpolago. Oglejte si v trgovini brezobvezno obširno zalogo znanstvenih novosti. — Proti izvestni garanciji se dobivajo knjige tudi na odplačevanje.

BLUZE, damsko perilo, torbice, trpežne nogavice in rokavice, Vam nudi v najnovejši modi tvrdka **MILOŠ KARNIČNIK**, Stari trg 8.

Te dni bomo videli v Ljubljani premiero češke narodne veseligre **Svatba pri Sv. Antonu**. Film je režiral znani češki režiser Svatoptuk Innemann in je to sedaj že njegov petdeseti film. Zanimivo je, da je Innemann rodom Ljubljančan. Film se predvaja kot premiera za Jugoslavijo. Še v nobenem češkem filmu ni bilo toliko petja in lepih melodij kakor v tem. Posebno pestrost pa mu dajejo slikovite narodne noše. Glasbo je pripravil in zbral komponist Jara Beneš, čigar ime je znano že iz več čeških filmov, ki so se predvajali v Ljubljani. Film se bo vrtil v Kinu Kodeljevo.

KINO KODELJEVO. Tel. 31-62.

Sobota 14. apr. ob 8., nedelja 15. apr. ob pol 4., pol 6. in 8 ter ponedeljek 16. apr. ob 8. češki vefilm **Svatba pri Sv. Antonu**.

Petek 20. apr. in sobota 21. apr. dvojni spored: **Jaz podnevi, ti ponoči** (Willy Fritsch) in **Naskok na vrh** (Franz Schmidt).

IZREDNI OBČNI ZBOR 45. PODRUŽNICE FERIJALNEGA SAVEZA NA UNIVERZI V LJUBLJANI

se je vršil v četrtek popoldne v lovski sobi hotela Miklič. Občni zbor, ki je bil likvidacijska skupščina podružnice, je potekel v vzornem redu in popolnem soglasju. Vodil ga je predsednik 45. podružnice tov. **Strojin France**. Iz poročil upravnega odbora je razvidno, da je bil odbor vsestransko agilen in se je v pretekli poslovni dobi število članstva več kakor podvojilo. Doseglo je visoko številko 903. Imovina podružnice znaša ob likvidaciji 1185 dinarjev. Glavna zasluga odbora pa je v tem, da se je na njegovo inicijativo uresničila davna želja vseh akademikov, namreč samostojne akademske oblasti F. S. Poročila upravnega in nadzornega odbora so bila soglasno sprejeta in je bil vsem odbornikom soglasno podeljen absolutorij.

Predsednik Strojin je obvestil navzoče članstvo, da ga je centrala Ferijalnega Saveza v Beogradu imenovala za svojega delegata, da organizira novo akademsko oblast F. S. na ljubljanski univerzi. Soglasno je bilo odobreno, da preide imovina podružnice na novo oblast.

Zvočni kino Sokolski dom, Ljubljana-Šiška (za mitnico. Tel. 33-87.)

17. 18. in 19. aprila ob 1/27 in 1/29. **Titani neba**. 21. aprila ob 1/27 in 1/29 **Havajska roža**.

DR. VOLOVŠEK VLADIMIR

specijalist za zobne in ustne bolezni ordinira vsak dan od 9. do 18. na Sv. Petra cesti 2/II. Dijaki imajo znatne popuste.

SLOVARJE, LEPOSLOVNE in ZNANSTVENE KNJIGE prodam. Naslov in seznam v upravi.

**Priporočila se
manufakturna
veletrgovina**

A. E. SKABERNE